

Dum Christus denero animo gestabat inspiratum. Ipsummet suum filium incarnatum, ejusque voluntatum inspiratam, secum in animo gestabat Virgo: Inde magis matre honorat.

Theophil. *Quare Christus D. mandat implere hydrias aqua?*

27. *Ait Christus D. Matth. 28. n. 18. Data est mihi omnis potestas in celo, & in terra: cum ait: Mibi: non sibi soli praeclarum intelligit, sed simul cum matre sua, quæ cum filio intelligitur, quæ cum eo unum, & idem est, si non in persona, in natura, & carne. Guaricus Abbas serm. 3. de Assumpt. B. Mariae ait: Perge Maria, perga secura in bonis fili tui, fiducialiter age tanquam Regina, mater Regis, & Sponsa, requiem quarebas, sed amplioris gloria est, quod sibi debetur, regnum, & potestas individualis habere tecum eripit imperium, cui tecum in carne una: & uno spiru indivisum fuit pietatis, & unitatis mysterium: Data est Christo D. Omnis potestas in celo & in terra: Non ipsi soli, sed simul cum matre sua: tibi debetur regnum, & potestas: & quare indivisum habere tecum eripit imperium: Sicut enim tecum indivisam habet unitatem in carne, & sanguine, ac spiritu; sic etiam indivisam vult habere potestatem, ac imperium. Cui tecum in carne una, uno spiru indivisum fuit pietatis, & unitatis mysterium.*

28. *Cantic. 2. n. 16. Hac amorosa vox Divinae Sponsæ auditur: Dilectus meus mihi, & ego illi: id est totus dilectus meus mihi est, & ego tota illi sum: Explicat Albertus Magnus super Missus est: Dilectus meus mihi, & ego illi amore, affectu, ac voluntate: Ita ut hæc communia sint utriusque: indequæ voluntas filii est voluntas matris; & voluntas matris, est voluntas filii: Inde Sanctissima Virgo certissima de voluntate filij, ait ministris: Quacunque dixerit vobis facie: Sciebat quod voluntas sua, erat filii voluntas.*

29. *D. Bernard. Appositi D. Bernardinus Senensis tom. 3. serm. 9. art. 3. cap. 1. ait: Mater in nuptiis Cana Galilæa interpellat, ac si ad eam curam omnium pertinaret, & omnium hominum advocationem sentiens, quæ pra omnibus creaturis, cunctarum, facta fuerit Virgo Mater, officium adocationis, & pia auxiliaris assumpti, etiam non rogata. Praeclarus & apte citatus Albertus Magnus accomodat Sanctissimæ Virginis Mariae Sap. 6. n. 8. Cura est illi de omnibus: Siquidem à filio gratiam impetrat: Etiam non rogata, ab si ac illam omnium cura pertineat.*

Sap. 6. *Virgo etiam non rogata omnium curam agit,*

QUÆSTIO V.

Quare Christus D. mandat implere hydrias aqua?

Aderant in domo ubi nuptiale convivium peragebatur, sex hydriæ, capientes singulæ metras binas, vel trinas: Dato Mattri responso dixit Jesus ministris: *Implete hydrias aqua: de quo dixi citato cap. i. q. 27. 28. 29.* Et maximè nunc ponderandum, cur Evangelista tam exactè scribat hydriarum capacitem, secundum quam vinum miraculose producendum fuit; magis videbatur ad miraculi pompam spectare; quod absque mensura, vini exuberantia largiretur. At absque dubio ad majorem miraculi illustrationem pertinet, ut certus numerus, ac determinata mensura ex primatur. Valde enim suspecta est felicitas, si medium nesciat, mensuram non serviat, sine modo exorbitat, & per se cadit, ac ruit. Tertullian. de Habit. Mulieb. cap. 9. *Vitium aliud extendit in moderatione habentis; quod si forte habendum sit, modus tamen debetur: Sine modo enim nibil durabile habetur: Daniel. 4. n. 8. describitur. Ecce arbor in medio terra, & altitudine ejus nimia, magna arbor, & fortis, & proceritas ejus cœnigens cœlum aspectus ejus usque ad terminos universæ terra. Quid inde factum est; ecce Angelus fortiter clamat: Succidite arborum, præcide ramos ejus, excusse folia ejus, & dispellige fructus. Nimia altitudo cœlum attingens, larga ramorum dilatatio abundantissima fructuum copia, inde infallibilis casus, & ruina consequens erat.*

Ad Quæstionem, sic in præsenti ait Hugo: *Quare non fecit signum ante impletione? mirabilius enim esset, ipsum vinum ex non entibus facere, quam qualitatem mutare: Respondet ipse. Etsi mirabilius esset de nihilo vinum creare: non tamen ita credibile: Si ex nihilo vinum produceretur, miraculi origo esset ignota; immo aliquis poterat suspicari, vinum esse in hydriis, at cum ipsa aqua implentur manifesta est aquarum conversio in vinum. Etsi mirabilius esset de nihilo vinum creare non tamen ita credibile: Ut ergo miraculi Ori*

*Opus ut un-
dique mag-
num appa-
reat, si a fine
suspicione
contraria.*

*go agnoscatur, & ipsum fiat evidens in omnium oculis, maximè; quia forte jam ibi aliqui aderant, non bene affecti Christo D. ut inquit omnis suspicio excludatur, omnisque anima cœlitudinem miraculi calumniandi, ac detrahendi amputetur, impleantur hydriæ aqua, ut miraculum magis credibile, & manifestum. Mittens deus Moysen ad Pharaonem pro populi libertate, ait illi: *Ego indurabo cor Pharaonis, & non dimisces populum. Exod. 4. n. 21. Exod. 4.* Et multis plagiis multiplicatis maximè cor ejus erat obduratum; & aggravatur, ut dixit etiam deus Moysi cap. 10. num. 1. *Ego induravi cor ejus, & fervorem illius, ut faciam: ut educam Israël in manu fortis, & potenti: Exod. 2. 3. num. 3.* Cum Deus omnia fortiter & suaviter disponat: ut dicitur Sapient. 8. num. 1. cur hic Sap. 8. tanta fortitudine uitum ut à captivitate educat populum: Erant Israélites obdurato corde, & dura cervice, ut agnoscant quanta, Dei*

30.

*Felicitas ni-
ma sue ter-
rena secum
affertur
nam.
Tertull.*

Daniel. 4.

33.

Ose. 11.

Septuag.

Syr.

Symm.

Theod.

Ruffinus.

Delt.

Eucharistia

efficacissime

homines ex-

pianuntur.

Dei virtus operata est ob eorum libertatem induratus cor Pharaonis, ut fiat evidens, quod non educuntur voluntate Pharaonis, nec industræ humana, sed manum Dei potente operante. Abulens. ad citatum cap. 10. Ac si dicat Deus: *Licet vobis Israélites, fide tenetis me esse Deum, volo tamen quod signis mirabilibus comprobetur; nam Hebrei semper fuerunt duri, & sine signis non credunt: Unde ait Paulus i. Corinth. Iudei signa petunt.*

Secundò, ad quid tanta aquarum copia in hydriis ut vino repleantur? Rationem indicat D. Hilarius Arelatens, homil. 5. de Pasch. & ait: *Quando Dominus nuptialis tempore, id est, quando Sponsus Ecclesia sua, paschali exulta- ratione jungendis aquas in venia converit, mar- ristiam venustè præfigurabat multiuidines genitum de- niunt gentes ad Corisum sanguinis sui gratia esse venturas: Aquæ con- vertuntur in vinum ad obsequium nuptiarum?*

Per Eucha- tatione jungendis aquas in venia converit, ma- ristiam ve- nustè præfigurabat multiuidines genitum de- niunt gentes ad Corisum sanguinis sui gratia esse venturas: Aquæ con- vertuntur in vinum ad obsequium nuptiarum? *Qod ab homines postmodum mutatura: Ex mutatis aquis alis equi- ris in te pre- stare prius intende.* Aquæ significant gentes, & populos: *Aqua multa populi multi: Apocalyp. 17. n. 15. si- gnificabatur ibi quod gentes & populi erant adducendi ad obsequium Divini Sponsi Christi J. e. s. cum sua Sponsa Ecclesia virtute vini Eucharistici, cum quo erant uniendi, ac concorporandi per cujus sumptionem participantes redundunt concorporei, ac consanguinei ipsius Christi, ut ita loquar; ait D. Cy- rill. Jerosolymit. cathecel. 4.*

*Ait deus per Oscaum i. n. 3. Ego quasi nu- tritus Ephraim portabant eos in brachis meis; In funiculis Adam traham eos in vinculis chari- tatis: Et si Autores convenient, quod in vinculis charitatis interpretatio antecedentis, In funiculis Adam: maximè tamen controvertitur inter eos, quid per funiculos intelligatur; & cum Septuaginta Syrus, Symmach. Theodor. legant: Traham eos in funiculis hor- nis: proindeque Adamus proponitur pro no- mine communis hominum: Et quinam sunt hujusmodi funiculi, quibus Deus tanquam nutritus ad se traxit homines? Ruffinus tenet, esse beneficia, quæ Deus exhibuerat populo in deserto, ut Manna, aqua de petra, quibus significabatur, ut tenet Delius in Adagiis, Sacra Eucharistia, Et quid habet Sacra Eu- charistia ad homines alligandos, ac concate- nadanos? Maximum quid lantur: dum enim Chri- stus dicit: *Qui natus est de aqua & spiritu, & renascitur in ventre matris suæ iterato introire & renasci: 3. Respon- dit Jesus: Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu San- tho, non potest introire in regnum Dei. 6. Quod natum est ex carne, caro est, & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Non miraris, quia dixi tibi, oportet vos nasci de- nuno. 8. Spiritus ubi vulnus spirat: & vocem ejus audis, sed nescis unde venias, & quod vadat: Sic est omnis qui natus est ex spiritu. 9. Respondit Nicodemus, & dixit ei: Sylveria in Evang. Tom. VI.**

Isai. 7. 14. Ecce Virgo concipiet, &

paries filium: Quod valde rarum, novum, &

inauditum fuit à seculo condito: Ad quid

filius dei tam novum, extraordinarium nascendi

modum elegit, ut ex purissima, & integerrima

Virginie nascetur, novo concepus modo, si

ipse communem vivendi hominum modum

*alii suscep-
tis, prius*

*in te ex-
positus?*

Veniebat Christus d. ut in homini-

bus plantaret novum nativitatis exordium, ut

ex filiis ira nascerentur filii dei, & inde no-

*vum nativitatis modum in se suscep-
tit. D. Leo.*

serm. 2. de Narivit. c. 2. ait: Venit Christus, ut

omnem langorem corruptioni, universa vul-

nera fordonum curaret animalium proper quod

oportuit, ut novo nascetur ordinis, & qui novam

*sinceritatis gratiam humanis corpori-
bus inferebat: Cum novam regenerationis for-*

mam inferebat hominibus; sic & ipse novum

nascendi exortum sibi destinavit: Vi

nascatur ordinis, qui novam sinceritatis gratiam hu-

manis corporibus inferebat.

CAPUT III.

*R*AT autem homo ex Pharisæis; Nicodemus nomine Princeps ju- dæorum. 2. Hic venit ad Iesum nocte, & dixi ei: Rabbi, scimus quia à Deo venisti Magister: nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. 3. Respondit Jesus, dixit ei: Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videtur regnum dei. 4. Dixit ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo nasci cum sit senex? Nunquid potest in ventrem matris suæ iterato introire & renasci? 5. Respon- dit Jesus: Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu San- tho, non potest introire in regnum Dei. 6. Quod natum est ex carne, caro est, & quod natum est ex spiritu, spiritus est. Non miraris, quia dixi tibi, oportet vos nasci de- nuno. 8. Spiritus ubi vulnus spirat: & vocem ejus audis, sed nescis unde venias, & quod vadat: Sic est omnis qui natus est ex spiritu. 9. Respondit Nicodemus, & dixit ei:

Zz 3 Quomodo

Quomodo possunt fieri? 10 Respondit Iesus, & dixit ei, Tu es Magister in Israe & haec ignoras? 11. Amen, amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, & quod vidimus testamur, & testimonium nostrum non accipitis. 12. Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixerim vobis cœlestia, credetis? 13. Et nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, Filius hominis, qui est in cœlo. 14. Et sicut Moyses exaltavit serpente in deserto, ita exaltari oportet filium hominis 15 ut omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam. 16. Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. 17. Non enim misit Deus filium suum in mundum, ut judicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. 18. Qui credit in eum, non judicatur, qui autem non credit, jam judicatus est; quia non credit in nomine unigeniti filii Dei. 19. Hoc autem iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem, erant enim eorum mala opera. 20. Omnis enim qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem ut non arguantur opera ejus. 21. Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestetur opera ejus, quia in Deo sunt facta. 22. Post haec venit Iesus & discipuli ejus in terram iudeam, & illic demorabatur cum eis, & baptizabat. 23. Erat autem & Ioannes baptizans in Aenon iuxta Salim: quia aquæ multæ erant illic & veniebat & baptizabantur. 24. Nondum enim missus fuerat Joannes in carcerem. 25. Facta est autem quæstio ex discipulis Ioannis cum Iudeis de purificatione. 26. Et venerunt ad Ioannem & dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti; ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum. 27. Respondit Ioannes & dixit: non potest homo accipere quicquam, nisi fuerit ei datum de cœlo. 28. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quod dixerim: Non sum ego Christus sed quia missus sum ante illum. 29. Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. 30. Illum oportet crescere, me autem minui. 31. Qui defusum venit, super omnes est: qui est de terra, de terra est, & de terra loquitur. Qui de cœlo venit super omnes est. 32. Et quod vidit, & audivit, hoc testatur, & testimonium ejus nemo accipit. 33. Qui accipit eum testimonium, signavit, quia Deus verax est. 34. Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur, non enim ad mensuram dat Deus spiritum. 35. Pater diligit filium, & omnia dedit in manu ejus. 36. Qui credit in filium, habet vitam æternam: qui autem incredulus est filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

A R G U M E N T U M Quartæ, Vers. 22. Baptizat Ioannes in Aenon suos discipulos Christi baptismō, obmurmurantes reprehendit afferens Christum esse Ecclesiae Sponsum, & quod ille, qui credit in eum habet vitam æternā. Quod hīc est explicandem.

quo dixi eodem cap. 3. à quæst. 58.

Primo, Vers. 1. Christus Nicodemum docet, generationem ex aqua, & Spiritu Sancto esse necessariam ad consequendum regnum cœlorum: de quo dixi tom. 2. cap. 3. De quo hīc etiam dicam.

Secondo, Vers. 14. Proponit exaltationem sui corporis in cruce, instar serpentis ænei à Moysi exaltati, ut mundum salvet. Explicavi eodem cap. 3. à quæst. 33. & deinceps. Et hīc aliqua dicam.

Tertiò, Vers. Proponit summam Dei dilectionem, qui dedit filium suum Unigenitum pro nostra salute: de-

Jesus & Nicodemus.

QUÆSTIO I.

Quare Nicodemus dum venit ad Christum, dicitur Princeps Iudeorum?

A It Noster Evangelista in præsenti: Erat homo ex Pharisæis Nicodemus nomine, Textus. Princeps Iudeorum: Hoc magnum & altum

mysterium, latè tractavi tom. 2. in Evangelia per 57. quæstiones, & ibi latè quæsivi, cur Nicodemus dicitur ab Evangelista homo ex Pharisæis princepsq. 1. 2. n. 3. & H. Nunc ad honorem sanctæ Crucis addic.

Dicitur, Princeps Iudeorum, & merito sanè, nam nunc primum Christus cum eo cœpit agere de sua cruce: Sic exaltari oportet filium hominis: Maximè notandum, quod primus sermo habitus à filio Dei in carne humana apparente de sua sanctissima Cruce est nunc

Crucem ve- cum Nicodemo, quem notanter advertit nerari regum Evangelista quod erat princeps ex Pharisæis: ac principum

Nam agere, ac tractare de cruce sancta maximè

ad principes, dynastas, & reges pertinet: sancta

Crucis defoilo in loco per multum tempus abs-

condita fuit Iudeis, idololatri, ac inimicis

Christi nominis, donec Helena sancta ex regio

sanguine nata Constantini Imperatoris mater

Deo disponente, eam invenit, & quo consilio

urget Deus Helenam rerum Dominam ad

crucem quærendam. Paritur Deus crucem

locu subterraneo absconditam esse usque ad

Constantini principatum. Responder. D. Paul.

Epistol. 1. post narratam Helenæ historiam,

quod sic dispositus Deus: ut runc invenirentur,

cum religiose quæreverunt: Quia crucem venera-

biliter, ac magnifico cultu tractare solùm regij

sanguinis est, ad magnatesque pertinet.

Cum Jacob pergeret in Mesopotamiam,

vidit in sonis scalam stantem super terram, &

cacumen illius tangens calum, & Angelos af-

cedentes & descendentes: Gen. 28. num. 12.

Variis & multis modis se Deus ostentavit

Noemo, Abraham, & Iсаaco; nunquam tamen

simili modo ut Jacob cum scala;

Cur tam

raro, & extraordinario modo nunquam auditu

cum Jacob: Quid in hoc appareat peculiare?

Promittebat Deus Jacob: Dilataberis ad Oc-

cidentem, & Orientem, & Septentrionem, &

Meridiem: Ibidem num. 14. In quo juxta

communem interpretationem promittebat ei

reges, & principes dominantes in orbe: Inde

apparet Deus Iacob in scala, quæ erat figura,

& typus crucis Christi, ut docet Germanus

Germ. Part. Patriarcha Jerosolymit. Orat. in exaltat. sanctæ

Sub cruce crucis apud Grethserum ubi sic ait: Opera

Christi reges crucis ex terrâ in calum usque sablevamus:

creantur ad Horum gratias; scala etiam similitudinem crucis ha-

ejus venerabile videtur. Promittebantur principes, &

reges, inde umbra crucis apparet, quia solū

sub illius radiis principes, & Magnates crea-

tur ut inde se maximè agnoscant debitoris ad

illius cultum & honorem: inde alta Dei dis-

punctione crucis inventio, & exaltatio, ut notant

ipse German. Regibus addita est.

Christo pendente in cruce in ostentatio-

nem mæstria, luctus, ac reverentia multa

signa ediderunt calum, & terra: Era hora fere

sexta & tenebra facta sunt in universam terram

Luc. 23. Matth. 27. & sol obscuratus est: Luc. 23. num. 44. At vero

quando terra tremuit scribit D. Matth. 27.

num. 50. Iesus clamans voce magna emisit spiri-

tum, & ecce velum templi scissum in duas partes

asummo usque deorsum, terra mota est, &

prior ad ve- petra scissa sunt: Ecce quamvis celestia, &

terrestria dent signa mæstria, ac reverentia

eo suo conditore pendente cruce; non ta-

men eodem tempore, nec eadem hora: Nam

sol obscuratur hora sexta, hoc est meridiana,

adhuc Christo vivente: Terra vero tremore premitur Christo moriente, hora nona, nempe, tercia post midiem; & cur non simul & eodem tempore? Salmeiron. tom. 10. Salmeiron. Tractat. 47. ait: Nobisora citius vim Di-

vinitatis, ac ejus radios senserunt. Secunda terra

commovetur ad necem Domini venerandam,

citius vero Solem tristi velo testum video;

Sol præses, ac princeps inter cetera tempora-

lia, & astra, inde velocius movetur pro cultu

mortis Domini sui. Tenentur enim qui præ-

tant dignitate, praestare pietate.

QUÆSTIO II.

Quare cum Nicodemus non intelligit alta Christi mysteria, ei proponit Dominus suam exaltationem in Cruce?

5:

E xponit Christus D. Nicodemo, quod ad ingredendum regnum Dei necesse est renasci denuo; quod Nicod, non capiebat; Unde dicebat: Quomodo potest homo nasci cum sit senex? Unde tantus Magister tam hebes est in percipienda cœlesti doctrina, non scrutabatur scriptas Scripturas, sed humana ratione ducebatur, humanisque testimoniis inherebat. Theophanes Ceramæus Oratione de Cruce

Theophan:

Qui huma-

na ratione

habitat. 2. apud Grethser. ait: Tu quidem Nicodeme cœlestis institutionis capax non es,

ducitur non

qua forte humanum testimonium in his, qua affir-

mo, requiris & expetis; & de hac re multas ra-

tiones dedi citato cap. 3. per multas quæstiones.

Nunc vero adde.

6.

Primò, Tertullianus lib. de Baptismo, ait: Tertullian. Nihil adeo est, quod obdurei mentes hominum quām simplicitas divinorum operum, que in actu evidetur; & magnificencia que in effectu re-promittitur: ut hic quoque; quoniam tanta simplicitas sine pompa, sine apparatu novo aliquo, denique sine sumptu homo in aqua demissus, inter pauca verba tinctus mentior, si non è Mundialis contrario, idolorum solemnia, vel arcana de potestas in extero app- sugestiu, & apparatu, deque sumptu fidem, & parau, Di- autoria, em sibi extrinsec. O quantum distat vina vero in Divina simplicitas, & temporali pompa! ad nuditate cœlestis regnum, ad filiationemque Dei ille fulget.

eligitur, qui expoliatus omnibus, nudus invenitur, necesse est, ut nudus sit, qui mergitur aqua, & in ea nuditate stat comparatio omnium celestium divitiarum; non sic potestas sæculi, acidolorum, quæ à vestium fulgore, à ministrorum pompa, ac apparatu, & sumptu totam suam auctoritatem vendicare solent, quæ omnia tanquam à vento dissipantur. At Divina potestas in nuditate ac rerum abdicatione fulget. Hinc de meo Iesu reclinato in præsepio ait Theodotus homil. de Nati-

Theodori

vit. tom. 6. Concil. Ephesin. Append. 5.

cap. 5. Omnia paupera, & vilia elegit, omnia mediocria, & plurimum obscura, ut di-

vinitalis sola cognoscatur Orbem transformasse terrarum.

7.

Secundo, Respondeat Christus Nicodemo: nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Zz 4 sancto:

*Sancto non potest intrare in regnum Dei, & cur in aqua ponitur exordium, ac incunabula filiorum de quo multas rationes dedit citato c. 3. quæst. 15. & 17. Nunc vero recole, quod in aquis præcessit quedam umbra Christi passi sic dicitur. Matth. 12. num. 40. *Signum non dabitur eis nisi signum Iona Prophete: Cum ergo signum Iona fuerit in aqua tanquam in figura, & umbra Christi, inde non est mirandum, quod ab aquis omnia bona, ac incrementa hominibus proveniant, ac nascantur. D. Christi can- Ambros. lib. 5. Hexamer. cap. 11. ait. Terra bona con- rumin salus in mari, ante præcessit, quia signum fi- fluit in ho- lis hominis, signum Iona, sicut iste in uero ceti, sic Iesus in corde terra, in utroque remedium, magis amen in mari pietatis exemplum: Sine dubio omnia bona omneque remedium, ac pietatis exempla fluent ab aquis in hominem, quando in aquis est manifesta Christi umbra Christique mysteria in aquis fulgent. Ductus Joseph in Agyptum, cumque esset in domo Putiphar, & in cunctis prudenter se gereret: Benedixit Dominus dominum propter Joseph, & multiplicavit cunctam ejus substantiam. Gen. 39. n. 5. nec hoc mirandum cum Joseph esset Christi figura sub ejus umbra cuncta prosperantur, & angentur.**

*Tertio, Cum Nicodemus maximè ad superba mysteria cœxerit, nec ea caperet, objicit ei Christus D. Crucis mysterium: Exalari oportet filium hominis; Crux enim maximè tenebras depellit, cœcitatorem excludit; mentem illuminat, visum, acutum. Ait Christus D. Luc. 15. n. 8. Quæ mulier habens drachmas decem si perdiderit drachmam unam, nonne accendi lucernam, & everri domum donec inveniat. Comparat se Christus in desiderio querendi animas percatrices cum muliere quæ perdidit dracham unam; sed cur hæc mulier ad querendam rem perditam accedit lucernam, nonne melius erat, ut aperiret januas, & fenestras, ut ingredientibus solariis radiis, qui fulgentissimi sunt, melius, & clarius quereret? Quæ ergo lucerna est hæc, quam Christus D. accedit, ut clarissime tenebras depellat, & ut homines illuminet ad viam salutis inveniendam; lucerna hæc fulgentissima exigit Christi crux, quæ super omnia homines illuminat; Accipe D. Chrysost. Orat, in cæmeterij appellationem, & crucem tom. 6. dicentem: *Quemadmodum enim si quis lucernam in domo quapiam tenebris obstat accedit, & in alium statuat, tenebras de repte fugat: sic tenebris per universum orbem sparsis Christus tanquam lampadem quandam, crucem accedit, & in alium exiret omneque caliginem totius terra dissipavit.**

*Scribit D. Luc. 23. n. 44. Erat hora fere sextæ, & tenebra facta sunt super universam terram, & sol obscuratus est: Quæ tenebrae fuerunt densissimæ, quia Sol non ex una parte, sed per totum corpus suum fuit obscuratum; ita ut stellæ apparerent, ut fit in nocte obscura, ita ut graves Doctores, ut Cornelius à Lapide, dicant quod fuerint, sicut tenebrae Agypti, de quibus scribitur Exod. 10. n. 22. *Quod nemo vidit fratrem suum, nec movit se de loco suo:* De quo larius egredi tom. 5. in Evang. lib. 8. c. 19. q. 1. n. 9 ex quo insurgit grandis difficultas, Matth. 27. num. 55. Erant ibi mulieres multæ a longe*

apientes ea quæ siebant, & titulus in sommitate crucis affixus à multis legebatur, ut scribit D. Joan. 19. n. 20. *Hunc ergo titulum Joan. 19. multi Judeorum legerunt, quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Jesus: Quomodo ergo hæc potuerunt fieri, urgentibus tenebris tam caliginosis, & densis? Sol & insensibilitas magna luctus, mæstia signa dederunt in morte: Crux diffite sui conditoris diffusa tanta obscuritate: pat tenebras & lucem dat.*

D Ambros. Ab umbra Ambros. lib. 5. Hexamer. cap. 11. ait. Terra bona con- rumin salus in mari, ante præcessit, quia signum fi- fluit in ho- lis hominis, signum Iona, sicut iste in uero ceti, sic Iesus in corde terra, in utroque remedium, magis amen in mari pietatis exemplum: Sine dubio omnia bona omneque remedium, ac pietatis exempla fluent ab aquis in hominem, quando in aquis est manifesta Christi umbra Christique mysteria in aquis fulgent. Ductus Joseph in Agyptum, cumque esset in domo Putiphar, & in cunctis prudenter se gereret: Benedixit Dominus dominum propter Joseph, & multiplicavit cunctam ejus substantiam. Gen. 39. n. 5. nec hoc mirandum cum Joseph esset Christi figura sub ejus umbra cuncta prosperantur, & angentur.

*Quarto, Cum Nicodemus non intelligeret sublimem Christi doctrinam: Respondit Iesu: Amen amen dico tibi; nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest intrare regnum Dei: Et cum adhuc ille hebes esset, vult ei Christus D. aperire, & declarare vivificam aquam, illiusque salutiferam virtutem, quæ excluso peccato, nobis dat gratiam, vitam, ac regnum Dei; & proponit suam crucem, quæ nobis reddit salutiferas aquas cum magna affluencia aquæ ac omnium cælestium donorum. Benedicens Moyses Joseph respiciens in illum Christum D. ait: Deus 33. n. 17. Cornua Deut. 33. rhinocerotis, cornua illius: in ipsis venilibus genites: Satis vulgare est cornua rhinocerotis, seu Unicornis, omniæ excludere venenum; adeo ut animalia ad aquas concurrentia, ipsam non audeant attingere, sed expectant ut veniat rhinoceros, & cornu aquæ immergar, ut ab omni veneno purifcentur: & quænam sunt Christi cornua quæ nobis salutares aquas ef. *A ligno facit cornua, nempe crucis, quæ omne pec Crux omne casti venenum exsuffavit, & aquas salutiferas venenum ad vitam & salutem reddidit & aperiens fontem & salus no- vitez æternæ. Julius Firmicus de errore profa- bis sf. ne Religionis c. 22. ait Hac sunt Crucis cornua Jul. Firm. quibus omnia, & sublevantur parviter, & conti- nentur: His cornibus bene hominum vita mitetur. Ad hac cornua humili veneratione confugite: ut veneranda preferentes insignia consecrati fontis majestate gaudetis.**

QUESTIO III.

Quare Christus D. suam crucifixionem dicit exaltationem.

A It Christus D. in presenti: Sicut Moses 11. exaltavit serpem in deserto, ita exal- ri oportet filium hominis: de quo egredi citato c. 3. qu. 34. 35. 36. & 37. Cur etiam dominus suum crucifixionem dicit exaltationem, tam hoc lo. Joan. 12. co, quam Joan. 12. num. 31. Et ego si exulta- tus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum: Jam ibi disputavi & tractavi tom. 4. c. 42. quæst. 15. Adde nunc,

Et merito sane Christus in cruce dicit exal- tatus, quia ibi maximè apparuit ejus subli- mitas

*Psal. 92. mitas, majestas, ac celistudo. Ait Regius Vates Septuag. Psal. 92. num. 1. *Dominus regnavit: Septuag. D. Hieron. legunt: à ligno, decorum indatus est. D. Hiero- nymus legit: Gloria indutus est. Arias: Celsitudi- nem induit: Pratus: Magnificentiam induit. Quia in ligno crucis ostendit suum regnum, suam gloriam, celistinum, ac magnificentiam, tanta obedientia erga patrem, tam im- mensa charitate erga genus humanum, copiosa redemptio tot signis, & prodigiis in celo & in terra. Hinc cum Christus postulat a Patre salvifici me, clarifica nomen tuum, venit vox de celo dicens: Clarificavi & iterum clarifica- bo. Joan. 2. n. 18. sed in quo Pater eum clarifi- cavit exalcat, & sublimavit: in cruce, nempe, ut ex Euthymio explicat Toletus Annotat. 10. Crux enim exitit Christi exaltatio, & subli- matio.**

*13. Christum natum venientes Magi adorare querant Jerosolimis: *Ubi est, Qui natus est Rex Iudeorum? vidimus stellarum ejus in Oriente, & venimus adorare eum. Matth. 2. num. 2. Ad quæ verba ait Fulgentius serm. de Epiphania: Quis est iste Rex Iudeorum, pauper, & dives, humilis, & sublimis... Parvulus in praesepio, immensus in celo, vilis in pannis pre- tiosus in stellis: meus Jesus appetet parvulus in praesepio, & vilis in pannis, pretiosus in stellis: & cur à D. Fulgentio dicitur, pretiosus in Cruce & Latrone, dum ait: Considera nunc vocem filiorum diabol: quomodo imitantur vocem paternam. Diabolus dicebat, si filius Dei es, mitte te deorsum, & Iudei dicunt: Si filius natus es in Deo, descend de cruce, credimus ei. Eadem est vox filiorum diaboli, ac ipsius diaboli; Diabolus dicebat ad Christum: Misericordia de deorsum: filii diaboli clamabant: descend de cruci. Glo- riam crucis invidentes, si enim ipse descenderebat de cruce, mitteret se deorsum; quia tota sua gloria, illiusque summa dignitas in cruce posita est, & inde Regis titulus quem saepe recusavit Joan. 6. n. 15. permittunt ut in cruce affigatur.**

Infigante diabolo clamabant Iudei, pendente Christo in cruce: Si Rex Israhel est, descendat de cruce: matth. 27. n. 41. In quos gra- viter invehitur D. Chrysostomus homilia de Cruce & Latrone, dum ait: Considera nunc vocem filiorum diabol: quomodo imitantur vocem paternam. Diabolus dicebat, si filius Dei es, mitte te deorsum, & Iudei dicunt: Si filius natus es in Deo, descend de cruce, credimus ei. Eadem est vox filiorum diaboli, ac ipsius diaboli; Diabolus dicebat ad Christum: Misericordia de deorsum: filii diaboli clamabant: descend de cruci. Glo- riam crucis invidentes, si enim ipse descenderebat de cruce, mitteret se deorsum; quia tota sua gloria, illiusque summa dignitas in cruce posita est, & inde Regis titulus quem saepe recusavit Joan. 6. n. 15. permittunt ut in cruce affigatur. 16. Hinc Christus supremus Rex sub signo crucis suam magnificentiam aperit, & manifestat: sub illius ac passionis sua memoria Sacram Eu- charistiam instituit, in cruce exaltatus testamen- tum condit, ut Arnoldus considerat latronem celo inferr, licetores vindicat ab ira paterna, dum pro eis rogat; Matrem Discipulo commen- dat & exco vultur spiritualis & corporalem dedit, juxta multorum sententiam, ut tantis magnificientiæ sua signis crux esset honorata D. Chrysostomus homil. de cruce ait: Volo u. ligno mea largitas demonstretur. Ut inde adhortemur, ut ad crucem configuiamus in qua maximè do- mini liberalitas panditur. Unde ait idem Chry- stos, homil. 6. Cum suam erga homines libe- ralitatem ostendisset, addit hujus causam, hoc est, crucem. Crux causa est totius liberalitatis diviniæ, unde ostendens suam liberalitatem erga Ni- codemum illius causam ei proponit, scilicet cru- cem suam.

Gen. 22. Postquam Abrahamus obtulit filium suum Deo in holocaustum, à quo Dei iustitione prohibitus est. Appellavit nomen loxi illius, Dom- nus videt: Unde usque hodie dici ur: In monte Dominus videbit: Gen. 22. n. 4. seu ut legit D. Ambrosius citandus: Dominus appa- ruit. Septuaginta: Dominus videbitur. Et cur inter cetera loca in quibus Dominus sanctis antiquis se manifestavit, hic peculiariter ac insigniter tanto nomine nobilitatur, ut dicatur: Dominus apparet, & cur non potius tam illustri appellatione condecoratur locus, quando ei apparet, mandavit exire de terra sua promittens ei ineffabile Incarnationis myste- rium: In semine tuo benedicentur omnes gentes. Gen. 12. num. 3. vel in valle Mambre quando tres Angelos hospitio suscepit Gen. 18. n. 2. & in figura sanctissimæ Trinitatis: Tres vidit & unum adoravit, vel quando in deserto filii Is- rael dedit manna in typum sacra Eucharistie Exod. 16. n. 15. Quid ergo habuit hic mons ad